

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ З ЦЕНТРАЛЬНИМИ БАНКАМИ

А.С. Кравченко, кандидат економічних наук

Досліджено особливості фінансової взаємодії Міжнародного валютного фонду з центральними банками.

Міжнародний валютний фонд, центральний банк.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) - це регулятор валютно-кредитних відносин більшості країн світу. Тому стабільність, фінансова стійкість, рівновага платіжного балансу та розвиток держав істотно залежать від вчасної фінансової підтримки МВФ, а у свою чергу, відносини країн-членів підтримуються через центральні банки, або за відсутності таких, через інші аналогічні фіскальні агентства.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Особливості функціонування Міжнародного валютного фонду та центральних банків вивчали: С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова та ін. Проте на практиці ці питання потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження – дослідити особливості функціонування міжнародного валютного фонду, зокрема його фінансову взаємодію з центральними банками.

Виклад основного матеріалу. Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund, IMF) – це спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, ухвалення про створення якої прийнято у 1944 році на Бреттон-Вудській конференції з питань регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин. Угода про створення МВФ підписана 29 державами 27 грудня 1945 року. Така установа узгоджувалася із всіма стратегічними ідеями, що висувалися на зазначеній конференції; представниками 44 країн сформовано мету щодо поліпшення економічної ситуації у світі, сприяння міжнародної фінансової стабільності та запобігання повторення світових

економічних криз, на кшталт Великої депресії 30-х років.

Станом на першу половину 2013 року, ситуація, що склалася у Міжнародному валютному фонді є такою табл.1.

Міжнародний валютний фонд істотно впливає на світову фінансово-економічну ситуацію. Основними функціями МВФ (зокрема у фінансових взаємовідносинах з центральними банками) є :

1. Нагляд за макроекономічною, фінансовою політикою держави-члена.

Кожна країна, а саме її офіційний орган, зокрема центральний банк зобов'язаний надавати МВФ за його запитом інформацію, необхідну для

здійснення нагляду за її економічною політикою. Вона зазвичай складається з детальної інформації про реальний грошовий, бюджетний і зовнішній сектор, а також про структурну політику уряду.

1. Сучасний стан функціонування Міжнародного валютного фонду

Показник	Стан
Держави-члени	188 країн
Штаб-квартира	Вашингтон, округ Колумбія
Виконавча рада	24 директори, які репрезентують країни або групи країн
Кількість працівників	Близько 2503 співробітників, з 144 країн
Загальна сума квот	360 мільярдів доларів
Додаткові зобов'язання про виділення ресурсів	1 трильйон доларів
Прийняті зобов'язання про виділення кредитів	226 мільярдів доларів, з них 166 мільярдів доларів, ще не були використані
Найбільші позичальники	Греція, Португалія, Ірландія
Найбільші превентивні кредити	Мексика, Польща, Колумбія
Консультації у рамках нагляду	У 2011 році обговорені на засіданні МВФ 122 консультації, а в 2012 році – 123 консультації
Технічна допомога	У 2012 фінансовому році обсяг на місцях становив 246 людино-років
Прозорість	За 2012 рік, близько 91 % було опубліковано у поточному році (консультації. Відповідно до статті IV, доповіді персоналу, пов'язані з програмами, та документами з питань економічної політики)
Початкові цілі, основні завдання МВФ	<ul style="list-style-type: none"> - сприяння розвитку міжнародного валютно-фінансового співробітництва; - сприяння процесу розширення і збалансованого зростання міжнародної торгівлі; - сприяння стабільності валют; - надання допомоги у створенні багатосторонньої системи розрахунків; - надання ресурсів (при дотриманні адекватних гарантій) у розпорядження держав-членів, що мають труднощі у фінансуванні платіжного балансу

*Джерело: подано за даними [3]

2. Фінансова допомога учасникам фонду, здійснюється через операцію кредитування (для врегулювання порушень рівноваги платіжного балансу; для підвищення стійкості національної валюти, для розвитку економіки). Всі фінансові операції здійснюються і проводяться через центральні банки країн, або за відсутності таких аналогічні офіційні органи. В Україні Національний банк (НБУ) є отримувачем кредитів МВФ, які зараховуються у міжнародні резерви і використовуються виключно для інтервенцій на валютному ринку для наведених цілей. Кредити видаються

траншами (долями), за умови дотримання рекомендацій МВФ (які висуваються державі-члену, зокрема голові центрального банку), щодо поліпшення економічної ситуації в країні.

Рекомендації стосуються: жорсткої грошової політики; лібералізації зовнішньої торгівлі фінансових ринків, валютного курсу; зняття обмежень на іноземні інвестиції; дерегулювання економіки, захист прав власності, вдосконалення процесів приватизації.

3. Технічна допомога, тобто сприяння МВФ країнам-членам у сфері грошової, валютної політики і банківського нагляду, бюджетної та податкової політики, статистики, розробки фінансового та економічного законодавства та підготовки кадрів. Технічна допомога здійснюється через спрямування місій у центральні банки і міністерства фінансів і статистичні органи країн, що спрямували запит на таку допомогу, посилку експертів у ці органи на 2–3 роки, проведення експертизи, щодо підготовки законодавчих документів.

Національний банк України співпрацює з МВФ з 03.06.1992 року (членство в МВФ). Щорічно консультується, щодо стану валютного регулювання, впровадження статистичних та фінансових стандартів та отримання технічної допомоги (згідно IV статтею статуту МВФ).

4. Випуск спеціальних прав запозичення (СПЗ) – міжнародних резервних активів, які розподіляються між країнами-членами пропорційно їх квот у МВФ. У міжнародній економіці СПЗ, виконують функції: міжнародних резервів поряд із золотом і іноземною валютою; розрахункових одиниць, які використовуються МВФ і деякими іншими міжнародними організаціями; валюти фіксації валютного курсу в деяких країнах; деномінатору ряду приватних фінансових інструментів.

Для аналізу фінансової взаємодії МВФ з центральними банками, розглянемо приклад формування офіційних резервних активів НБУ (рис.1).

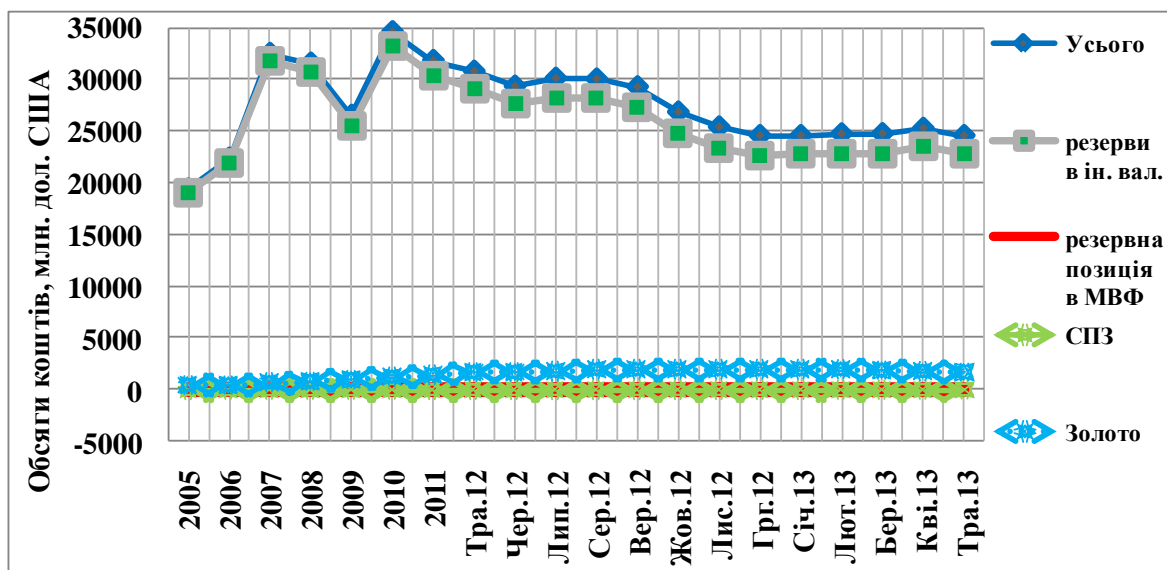

Рис. 1. Офіційні резервні активи НБУ

* Джерело: розраховано за даними [2]

Зазначимо, що офіційними резервними активами є зовнішні активи, що контролюються НБУ та за вимогою можуть бути використані ним для прямого фінансування дефіциту платіжного балансу, непрямого впливу на обсяги цього дефіциту за допомогою інтервенцій на валютному ринку, що впливають на обмінний курс гривні до іноземних валют, та з іншою метою [2].

За досліджуваний період аналіз свідчить, що загальний обсяг офіційних резервних активів НБУ мав істотні коливання як вбік підвищення, так і вбік зниження, що узгоджувалося з фінансово-економічним станом країни та результатами співпраці з МВФ. Обсяги резервів в іноземній валюті були найвищими у 2010 році, чому передувало схвалення радою Директорів МВФ нової програми співробітництва МВФ з Україною та виділення коштів НБУ у розмірі 10 млрд. СПЗ, з яких 890 млн. доларів США, були спрямовані у валютні резерви НБУ. У 2005 році обсяги резервів в іноземній валюті були найнижчими через безкредитні, технічні відносини України, зокрема НБУ з МВФ у зазначений рік. Резервна позиція в МВФ за досліджуваний період була у більшості тотожною, через відсутність істотних змін розмірів квот і авуарів України в МВФ. Розмір обсягів СПЗ формувався з кредитів МВФ (зокрема «стенд бай»). Обсяги резервного активу НБУ – золота, мали незначні зміни, які узгоджувались з економічною ситуацією України у відповідний період.

Висновки та перспективи подальших досліджень: Для ефективної фінансової взаємодії центральних банків з МВФ важливо дотримуватися визначених умов співпраці, а також оптимізувати менеджмент центральних банків та вдосконалити заходи, щодо поліпшення фінансово-економічного стану держав-членів. Для підвищення впливовості країни-учасника в МВФ необхідно підвищити розмір квоти, яка залежить від вагомості країни у світовій економіці. Для цього необхідно вдосконалити фінансово-економічну політичну систему країни, що призведе до чималого підвищення ВВП, відкритості, зниження економічної мінливості та можливості збільшення міжнародних резервів. Подальші дослідження необхідно проводити щодо перспектив підвищення вагомості, розміру квоти, України, як члена МВФ.

Список літератури

1. Банківська енциклопедія / [Арбузов С. Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С. В.]. – К.: Знання, 2011. – 504 с.
2. www.gov.ua.
3. www.imf.org.

Исследованы особенности финансового взаимодействия Международного валютного фонда с центральными банками.

Международный валютный фонд, центральный банк.

It is investigated the features of financial cooperation of International Monetary Fund with the central banks.

The International Monetary Fund, the central bank .